

DELAVSKA POLITIKA

Izhaja dvakrat tedensko, in sicer vsako sredo in vsako soboto.

Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.
Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo. Ne frankirana pisma se vobče ne sprejemajo. — Reklamacije se ne frankirajo.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. — Malih oglasov trgovskega značaja stane beseda Din 1.—. V oglasnem delu stane petitna enostolpna vrsta Din 1.50. — Pri večjem številu objav popust. — Naročnina za Jugoslavijo znaša mesečno Din 10.—, za inozemstvo mesečno Din 15.—. Čekovni račun št. 14.335.

Štev. 24

Sobota, 24. marca 1934

Leto IX

Kdo naj pomaga?

V obsežnih proračunskih razpravah, ki so trajale par tednov, bi bilo potem proračunskega finančnega zakona mogoče uzakoniti tudi socialno-politične zadeve, ki so tudi pri nas izredno pereče. Eno takih vprašanj je zavarovanje za nezaposlenost, o katerem pa v narodni skupščini ni izpregovoril noben poslanec.

V današnjem razvoju kapitalističnega gospodarstva je nezaposlenost najtežji udarec za nezaposlenega delavca in nameščenca in za njegovo rodbino. Pomislimo samo na tužni položaj nezaposlenca ali člana njegove rodbine, ko oboli. Ne more se lečiti; obsojen je propadanju in poginu, če ni njegova narava odporna, da prenese najhujše gorje. Toda tudi najbolj odporni individui oslabe in pogloma propadajo.

Iz tega razloga bi bilo treba borzati dela devoljevati potrebne kredite iz državnega proračuna za zdravljenje nezaposlenih. To skrb mora nekdo prevzeti, predvsem jo je dolžna sprejeti splošnost, to je, država.

Socialnopolitična vprašanja so vprašanja družbe, države in osebno predvsem onih, ki jih najbolj tepejo zle posledice gospodarstva. Ti so delavci in nameščenci. Ta vprašanja so javna zadeva. In če svobodne strok. organizacije zahtevajo vpoštevanje svojih predlogov v interesu proletarijata, je to minimalni postulat, ki pa je v interesu celote.

Kako vse bo porabil bednostni fond?

Dohodek »bednostnega fonda« bo po proračunu znašal 5,200.000 Din. Od tega fonda nameravajo porabiti za javna dela 2,700.000 Din, zaposlitev nezaposlenih inteligentov 650.000 Din, fond za elementarne nezgode 500.000 Din, onemogle in nezaposlene 900.000 Din, javne kuhinje (za vzdrževanje) 450.000 Din.

Pred vstopom Rusije v Društvo narodov

Časi se izpreminjajo

Iz Pariza poročajo, da se vrše med Francijo in Rusijo pogajanja o vstopu Rusije v Društvo narodov. Pogajanja so pred zaključitvijo. Zaključena pa niso še pogajanja glede sprejema Rusije v Društvo narodov z drugimi državami članicami društva. Ob ugodnem poteku pogajanj utegne biti Rusija v zasedanju septembra meseca sprejeta v Društvo narodov.

Avstrijska vlada proti delavcem in nameščencem. Dollfusova vlada je izdala naredbo, po kateri bodo sodišča in javne oblasti obveščale delodajalce, če je bil kateri njih nameščencev sodno ali upravno kaznovan zaradi nasprotovanja režimu. Podjetnik mora dotičnika odpustiti v štirih tednih. Zakonito varstvo, odpovedna doba za nameščence ne velja. —

Peticija za Torglerja. Angleški odbor za osvoboditev zaradi požiga nemškega parlamenta zaprtih oseb je poslal Hitlerju spomenico, v kateri prosi, da izpusti komunista Torglerja iz ječe. Spomenico je podpisalo 111 znanstvenikov, parlamentarcev in drugih oseb.

Dr. Nedeljko Košanin

Naše socialistično gibanje je doletela težka izguba. V četrtek, dne 22. t. m. je v enem izmed graških sanatorijev po dolgem bolehanju preminul redni profesor beograjske univerze s. dr. Nedeljko Košanin.

Pokojnik se je rodil 13. oktobra 1874 v Čečini, obiskoval je osnovno šolo v Pridvorici, gimnazijo v Užicah in v Beogradu, kjer je na ondodni visoki šoli studiral tudi prirodoslovne vede.

Že kot dijak je bil socialist, kar je imelo tudi za posledico, da v tedanjih reakcionarnih razmerah ni mogel takoj dobiti državne službe, ampak je še-le koncem l. 1899 bil imenovan za profesorskega pripravnika in nato za suplenta v Beogradu. Kmalu pa je zapustil državno službo in je odšel v Leipzic, nadaljevat studije. L. 1905 je položil doktorat na leipziški univerzi in ko se je vrnil, je postal asistent v botaničnem vrtu v Beogradu. Od aprila 1906 in do marca 1908 je bil začasni potem pa do oktobra 1910 stalni docent na beograjski univerzi. Tedaj je bil izvoljen za izrednega profesorja in 21. aprila 1921 za rednega profesorja univerze. Obenem je bil tudi upravnik botanškega vrta.

Kot botanik se je bavil z fiziologijo, potem pa specijelno z geografijo rastlinstva. Raziskoval je rastlinstvo jezer, napisal je več studij o rastlinstvu v Srbiji, zlasti tudi o vegetaciji in mahovih v Južni Srbiji.

Kot vojak (l. 1913) je raziskal eno najinteresantnejših ali tudi najbolj neznanih botaničnih področij na Balkanu, Severno Albanijo, o čemur je napisal obširno studijo.

O svojih znanstvenih raziskovanjih je napisal tudi celo vrsto lahko razumljivih in nadvse poučnih razprav v socialistični kulturni reviji predvojne Srbije v »Borbi«.

Kot učenjak je Košanin poleg svojega znanstvenega delovanja vedno našel dovolj časa tudi za udeleževanje v socialističnem kulturnem gibanju in v socialnodemokratski stranki Srbije, koje zvest član je bil. Med delavstvom, za kojega izobrazbo in dobrobit je posvetil mnogo časa in moči, je užival velik ugled in spoštovanje. Bil je do razpusta Socialistične stranke Jugoslavije v l. 1929 njen predsednik in je bil izvoljen tudi že za predsednika bodoče Socialno demokratske stranke, ki se je nameravala ustanoviti.

Zadnja leta je stalno bolehal. Pred nekaj meseci pa je odpotoval po nasvetu zdravnikov v nek graški sanatorij, kjer je tudi umrl. Njegovo truplo bo prepeljano v Beograd.

S. Košanina ni več med živimi, toda v naših mislih živi naprej kot svetel vzgled vsemu delavstvu, zlasti pa intelektualcem. Kremenitemu značaju in bojevniku za pravice ročnega in duševnega proletarijata, slava!

Socialistična zmaga v Argentini

Glavno mesto Argentine v socialističnih rokah

Dne 11. t. m. so se vršile v Argentini nadomestne volitve za izžrebane mandate v parlamentu in v občinsko upravo glavnega mesta Buenos Aires. Pri teh volitvah je socialistična stranka v glavnem mestu dobila več glasov kakor vse ostale stranke, z vladno stranko vred.

Za Londonom je Buenos Aires drugo svetovno mesto, ki je prišlo v socialistične roke. Tudi tukaj se je bil boj za osnovna načela demokracije. Tudi v Argentini je šla socialistična stranka v boj za demokracijo in svobodo ter zagotovitev socialnopolitičnih pravic delavskega razreda.

Vest o zmagi socialistične misli v Argentini je razveselila delavstvo vsega sveta in potrjuje znova, da socialistična misel kljub trenutnim porazom v Evropi vendar le nevzdržno napreduje.

Rdeči Dunaj je padel, zato pa je delavstvo zavojevalo London in Buenos Aires!

Mussolini misli o svetu kot o svojih podložnikih Politika v srednji Evropi

Dne 18. t. m. je govoril v Rimu Mussolini. Poveljeval je svojo politiko ter poudarjal odnose do sedanjih držav. Rekel je, da so odnosi z Jugoslavijo normalizirani in jih šaji z Jugoslavijo normalizirani in je mogoče samo še, da se gospodarski odnosi med Italijo in Jugoslavijo medsebojno izpopolnijo.

Odnosi s Francijo so se izboljšali in je upati na povoljen razvoj.

O društvu narodov in razorožiteni konferenci pravi Mussolini, da je društvo potrebno reorganizacije. Če propade razorožitvena konferenca, društvo narodov nima več pomena. (Ta politika je naperjena proti Društvu narodov v svrhu upostavitve diktature velesil po Mussolinijevem načrtu!)

Istotako pravi Mussolini, da je ab-

surдно, če se Nemčiji brani oborožitvev

Mednarodno časopisje komentira besede različno, v splošnem pa nezaupljivo, dokler besedilo pakta (Italija, Avstrija, Madžarska) ni znano.

Dr. Beneš o srednji Evropi

V sredo, dne 21. t. m. je govoril o sredjeevropskem vprašanju čehoslovaški zunanji minister dr. Beneš na seji obeh zunanjepolitičnih odborov (parlamenta in senata). Aktualno je avstrijsko vprašanje, ki ga je razčlenil v tri možnosti. 1. Nemčija zahteva priključitev Avstrije Nemčiji, 2. Italija zahteva svoj vpliv v Podonavju, in 3. združitev Avstrije in Ogrske (federacija) z eventualno vrnitvijo Habsburžanov. Beneš sam smatra, da je samostojnost in integriteta Avstrije edino zdrava politika v Podonavju. Edino s tem konceptom se strinja tudi mala antanta in nje zaveznice.

Kako se bo odločila Bolgarija

Mušanov proti balkanskemu paktu?

Bolgarski ministrski predsednik Mušanov je izjavil v zunanjepolitičnem odboru, da Bolgarija ne namerava obnoviti diplomatske zveze z Rusijo ter da se ne namerava pridružiti balkanskemu paktu. Pripravljena pa je skleniti s sosedi nenapadalni pakt.

Masaryk in demokracija

»Čim bolj sem se moral baviti s svetovno politiko, tem jasneje mi je postajalo,

da se svet ne bo dal vladati nikdar po eni glavi.

Red našega raznovrstnega sveta bo mogoč vedno le na podlagi. Zunanjepolitična demokracija je enako neizogibna kakor notranjepolitična.«

Fašizem sodijo v Rumuniji

Monstreproces proti članom »Železne garde«

v Bukarešti je te dni pričel. Akti tega procesa tehtajo 46 kilogramov, sama obtožnica vsebuje 85 s strojem pisanih strani. Povabljenih je 2000 prič. Končno se je posrečilo aretirati tudi glavnega vodjo te organizacije, Corneliusa Codreanusa, ki se je dolgo skrival po deželi. Fašistična »Železna garda«, ki so jo vladni krogi spočetka tolerirali, je z umorom ministrskega predsednika Cuce izgubila simpatije.

Omejitve kapitalističnega izkoriščanja v Čehoslovaški

Čehoslovaška socialna politika

Čehoslovaška vlada izda naredbo, ki bo prepovedovala ustavljanje obratov ali omejevanje produkcije. Vlada izdeluje tudi naredbo, ki bo prepovedovala zniževanje mezd.

Nadalje izda vlada naredbo, reformo socialnega zavarovanja, ki bo druge dajatve nekoliko omejila, zvišala bo pa dajatve pokojninskega zavarovanja za 60 odstotkov.

Zopet 10.000 Din za nadure.

Ta teden se je končala pred mariborskim sreskim sodiščem tožba pekovskega pomočnika proti bogatemu pekovskemu mojstru iz mariborske okolice za 50 odst. povešek pri nadurnem delu. Pekovski pomočnik je moral več let delati pri pekovskem mojstru preko 10 ur dnevno, kar je najvišji dopustni čas za pekovski obrt. Pomočnik tudi nikdar ni imel nobenega nedeljskega počitka, čeprav zakon o zaščiti delavcev izrecno predpisuje, da mora imeti pekovski pomočnik ob nedeljah ali drugi čas v tednu skupno najmanj 36 ur odmora.

Pomočnik je moral delati 14 do 16 ur nepretrgoma. Na ta način se uničuje življenjska sila in zdravje pomočnikov in vajencev po neštetihih pekarnah, zlasti v okolici in manjših mestih in trgih, ko je istočasno toliko brezposelnih pomočnikov, da bi ne bilo treba nobenega prekočasnega dela. Delo v pekarnah pa je še posebno zdravju škodljivo. V tej pravdi je imel pomočnik vse nadure spisane, ker si jih je sprosti beležil, kakor je to čital kot potrebno v »Delavski Politiki«. Zato pa je lahko tudi dokazal nadure. Nadalje ta mojster ni plačeval mezde ob času bolezni pomočnika. Sedaj je moral pekovski mojster plačati pomočniku za nadure treh let nazaj in za mezdo v času bo-

lezni skupaj Din 10.000 in vse stroške. Delavci, zapisujte si pravočasno nadure.

Največji tehniški povdign vseh časov

hoče izvršiti Sovjetska Rusija.

Gre za nič manj, kakor da hoče spremeniti klimo severne Sibirije, in njene dosedanje ledene poljane spremeniti v plodno zemljo. V to svrhu hočejo spremeniti topli morski tok, takozvani Golfstrom, ki obliva obrežja Skandinavskega polotoka in omogoča, da se tam lahko razvija vegetacija in eksistenca življenja. Ta topli morski tok, ki teče ob norveški obali navzgor, pa ne more prodreti do obale severne Sibirije, ker mu to onemogoča odpor ledenega Karskega morja. Ruski inženirji, pod vodstvom Avdojeva, so mnenja, da če bi se Karsko morje zaprlo, bi se topli morski tok zavrnil v drugo smer, ki bi mu omogočila, da prodre do obale severne Sibirije, s čimer bi se v teh krajih klima čisto spremenila, dosedanja večni led bi se sčasoma raztopil in tamošnja zemlja bi bilo mogoče obdelovati. S tem bi se pridobilo 100.000 kvadratnih kilometrov plodne zemlje. V to svrhu bi bilo treba zgraditi velike morske nasipe od sibirske celine do otoka Vajgača, od tu pa dalje do južnega rta Nove zemlje, vsega skupaj približno 200 ki-

lometrov dolžine. Ta načrt smatrajo izvedljivim in bodo že to spomlad pričeli z deli. Stroški za celotni načrt bi bili desetkrat višji kakor so bili za Dnjeprostroj.

»Kogar hoče Bog kaznovati«, je rekel Mirko Pešič, 60 letni večkratni milijonar v Aleksincu, s častljivo belo brado. »tega pošlje k meni, da mu potegnem kožo preko glave.« Radi zatajevanja premoženja in odtegovanja davčni dolžnosti je prišel Pešič v preiskavo, ki je dognala, da si je svoje milijone pridobil z neverjetnim oduštvom. Posojal je denar na vse strani in zahteval zanj obresti do 400 odstotkov.

Sava je preplavila veliki del Siska in povzročila ogromno škodo. Dvatisoč prebivalcev je ostalo brez strehe.

KUHARICO (VODITELJICO)

išče javna kuhinja v Mariboru

Pismene ponudbe z opisom sedanjih prakse v vodstvu večjih kuhinj, je poslati na: Javna kuhinja, Maribor, Slomškov trg 6

Na ledeni plošči v burji in snegu.

Položaj brodolomcev ruskega ledolomilca »Čeljuskina«.

ki so se rešili na ledeno ploščo, na kateri že več tednov čakajo pomoči, je od ne do dne brezupnejši. Vodja ekspedicije, prof. Šmid, s svojim radio-aparatom obupno kliče na pomoč, ker se je led pod njimi začel lomiti. Pogumnemu sovjetskemu pilotu Lapidevskemu se je sicer posrečilo rešiti z ledu 17 žensk in otrok in jih prepeljati na celino, a tu se mu je letalo pokvarilo in ni mogel več naprej. Šel je mnogo milj peš po snegu do najbližje naselbine, odkoder je mogel pozvati novih rešiteljev. Na ledu je ostalo še 91 mož. Reševalne akcije so pa zaradi snežnih viharjev in megle silno otežkočene. Iz Vladivostoka je odhitelo več reševalnih ladij, tudi znani ledolomilec »Krasin« je na poti skozi Panamski prekop, vendar bo došel na kraj nesreče šele v 47 dneh.

Oto Bauer Vstaja avstrijskih delavcev

Prevalja Talca

njeni vzroki in posledice

Vihar nad Avstrijo

V ponedeljek, 12. februarja zjutraj je izbruhnil vihar.

Dva dni prej je gorenjeavstrijska heimwehr vpoklicala moštvo. To je oboroženo vkorakalo v Linz in druga gorenjeavstrijska mesta. Opirajoč se na oboroženo moštvo so heimwehrovski voditelji izročili gorenjeavstrijskemu deželnemu glavarju svoje zahteve. Zahtevali so, da se mora odstaviti ustavna deželna vlada, ki se naj zamenja z deželnim odborom, ki bi se opiral na fašistovske obrambne čete, dalje, naj se odstavita socialnodemokratski občinski upravi v Linzu in Steyerju; v deželni vladi in v občinah ne sme sodelovati noben socialdemokrat, pa najsi ga je ljudstvo izvolilo s še tako visokim številom glasov.

Medtem ko je oborožena heimwehrovska vojska izročila ultimatum deželnemu glavarju in

ostala zbrana, da bi tako pritiskala na deželnega glavarja, so se začele pri schutzbündlerjih hišne preiskave in iskanje orožja, razen tega pa so bili krajevni voditelji schutzbunda aretirani.

Linški schutzbündlerji so čutili: Nastopila je odločilna ura; medtem ko je heimwehr z oboroženo silo poizkušala izsiliti fašistovsko »izenačenje« deželne vlade in občinskih uprav, nas državna oblast razorožuje, da bi se ne mogli upreti heimwehrovskim fašistom!

Linški schutzbündlerji se v tako odločilnem trenutku niso dali razorožiti. Ko je v ponedeljek zjutraj vdrla zvezna policija v hotel »Schiff«, kjer je bil sedež linških delavskih organizacij, da bi zaplenila tam orožje, se ji je postavila v bran schutzbundova straža. Nato je prišlo vojaštvo. Začel se je poulični boj. Kakor veter se je po vsem Linzu razširila vest o spopadu pri hotelu »Schiff«. Sedaj so schutzbündlerji zgrabili za orožje. Tako se je tudi v ostalih mestnih delih začel boj.

Nekaj ur pozneje se je razširila vest o linških spopadih na Dunaju. Tudi tu so vzplamtele strasti: »Linčanov ne smemo zapustiti!«

Med dunajskimi delavci je že nekaj dni vladalo veliko razburjenje. Vodilni zaupniki schutz-

bunda, med njimi okrajni voditelji vseh 21 tih dunajskih okrajev, so bili aretirani. Strankin dom je že v četrtek zasedel močan oddelek policije. Vse to v tistem trenutku, ko so heimwehrovski fašisti razglašali, da bodo v nekaj dnevih napravili odločilni udarec; da bodo zasedli dunajski magistrat, odstranili socialnodemokratsko dunajsko občinsko upravo, ki sta jo izvolili dve tretjini dunajskega ljudstva, in da bodo razpustili socialnodemokratsko stranko.

V nedeljo, dne 11. februarja, je bil aretiran v Floridsdorfu, ki je najbolj industrijski dunajski okraj, neki posebno spoštovan delavski zaupnik, ki je bil predsednik obratnih zaupnikov nekega velepodjetja. V ponedeljek so se že v jutranjih urah floridsdorfski obratni zaupniki posvetovali o protestni stavki radi te aretacije. Še preden pa so kaj sklenili, se je razširila vest o linških dogodkih.

Opoldne so delavci v elektrarni zapustili delo. Cestna železnica se je ustavila. Schutzbündlerji so se začeli zbirati v določenih lokalih.

Policija je razburjenje še povečala, ker je prav ob tej uri v dveh delavskih okrajih napravila hišne preiskave in zaplenjevala orožje.

(Dalje prihodnjic.)

 Svila, platno sukno i. t. d.

se dobi poceni v

Trpinovem bazarju
Maribor, Vetrinjska ulica

Otroške nogavice	od Din 3.50	naprej
damske nogavice	„ „ 6.50	„
moške nogavice	„ „ 3.—	„
otroške sandale	„ „ 16.—	„
otroški čevljički, nizki z zaponko	od Din 18.—	naprej
otroški čevljički, visoki	od Din 22.—	naprej

Eksportna hiša „Luna“
Maribor, Aleksandrova c. 19
Znižane velikonočne cene!

Aparten klobuk je želja vsake dame

Velika izbira
Solidne cene
Klobučarna

M. Jahn, Maribor, Stolna ul. 2

Naznanilo otvoritve!

Dovoljujem si vljudno naznaniti, da sem na **Trgu svobode 8** otvoril trgovino z moškimi klobuki

lastnega izdelka. Potrudil se bom prebivalstvo Maribora in okolice vsestransko zadovoljiti. Na zalogi bom imel stalno klobuke od najfinejše do priproste izdelave. S tem mi bo mogoče vsakogar zadovoljiti. Sprejemam tudi vsakovrstna popravila. Se priporoča

Franc Bernik, klobučar
Maribor, Trg svobode 8

Župujte svoje potrebščine pri naših inserentih.

Pristopajte k zadrugi

„Delavski dom“
t. z. z. o. z. v Mariboru

Pristopnina znaša 5 Din, delež 125 Din. Vsak delavec, delavka naj smatra za svojo dolžnost da bo član te delavske zadruge.

Znižujemo cene damskih plaščev

prej 490.—, 590.—, 690.—, 790.—, 890.—
sedaj 450.—, 490.—, 590.—, 690.—, 750.—

Še ni prepozno!

Zima še traja, izkoristite priliko, dolgo se boste veselili tako ugodnega nakupa!

Prepričajte se o starih cenah na tovarniških etiketah!

TIVAR-OBLEKE